

Vergaderjaar 2005–2006

30 565

Jaarverslag van de Homogene Groep Internationale Samenwerking voor het jaar 2005

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 mei 2006

Graag bieden wij u het Jaarverslag 2005 van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) aan. In tegenstelling tot voorgaande jaren, waarin het jaarverslag een samenvatting was van de jaarverslagen van de HGIS-departementen, is er dit jaar voor gekozen om per beleidsthema enkele belangrijke resultaten nader toe te lichten. Hiermee wordt beoogd een beter inzicht te geven in programma's die met HGIS-middelen worden uitgevoerd.

In de bijlagen worden alle HGIS-uitgaven en -ontvangsten en dwarsdoorsneden daarvan gepresenteerd. Het HGIS-jaarverslag levert daarmee als enige document een integraal overzicht van de uitgaven voor internationale samenwerking.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
B. R. Bot

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
A. M. A. van Ardenne-van der Hoeven

Inhoudsopgave

blz.

Voorwoord **3**

1.	HGIS op hoofdlijnen: belangrijkste resultaten en uitgaven	4
	A. HGIS-non-ODA	4
	B. HGIS-ODA	5
2.	Toelichting op resultaten en realisaties per beleidsthema	7

Bijlagen:

1.	HGIS per begroting	19
2.	ODA-uitgaven naar beleidsthema	24
3.	ODA-prestatie 2005	26
4.	ODA-uitgaven partnerlanden 2005	27
5.	Uitgaven natuur, milieu en water	32
6.	Uitgaven HIV/AIDS, Malaria en Tuberculose	34
7.	Uitgaven basisonderwijs	35
8.	Non-ODA-uitgaven naar beleidsthema	36

VOORWOORD

Voor u ligt het HGIS-jaarverslag 2005. Dit verslag geeft, in aanvulling op de departementale jaarverslagen, een integraal overzicht van de besteding van de middelen voor Internationale Samenwerking in 2005.

De Nederlandse uitgaven voor Internationale Samenwerking, die op verschillende departementale begrotingen staan, zijn gebundeld in de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS). De HGIS schept daarmee kansen voor interdepartementale samenwerking en ontschot beleid. Verschillende HGIS-programma's worden gezamenlijk door meerdere ministeries ingevuld. De HGIS is daarmee een belangrijk instrument voor een geïntegreerd en coherent buitenlandbeleid. Aansprekende voorbeelden daarvan zijn de programma's op de thema's Vrede en Veiligheid – «Stabiliteitsfonds» – , Beschermd en Verbeterd Milieu – «Partners voor Water» – en Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland – «Gemeenschappelijk Cultureel Erfgoed».

In het hoofdstuk «HGIS op hoofdlijnen» worden de realisaties per thema op hoofdlijnen toegelicht. Vervolgens worden per beleidsthema een aantal belangrijke resultaten toegelicht en de realisaties gepresenteerd. Meer gedetailleerde toelichtingen op behaalde resultaten en financiële realisaties kunt u vinden in de departementale verantwoordingen.

Tot slot bevat het jaarverslag een aantal bijlagen, waarin alle HGIS-uitgaven en -ontvangsten en dwarsdoorsneden daarvan worden gepresenteerd. Het HGIS-jaarverslag geeft daarmee als enige document een integraal overzicht van alle uitgaven voor Internationale Samenwerking.

HGIS op hoofdlijnen: Belangrijkste resultaten en uitgaven

Binnen de HGIS is een globale tweedeling te maken tussen de uitgaven aan *Official Development Assistance* (ODA) met een jaarlijkse omvang van 0,8% van het BNP en de overige uitgaven aan internationale samenwerking, vaak kortweg aangeduid met «non-ODA». De totale realisatie voor de HGIS bedroeg in 2005 EUR 5,5 miljard. Voor de twee hoofdonderdelen van de HGIS, het ODA- en het non-ODA-gedeelte, volgen hieronder de belangrijkste resultaten en uitgavenrealisaties.

A. HGIS/non-ODA

De uitgaven voor non-ODA-begrotingsposten in de HGIS bedroegen in 2005 EUR 1,30 miljard. Dit is een daling ten opzichte van het uitgaven-niveau van 2004 (1,43 miljard).

Hoewel voor het beleidsthema *versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten* meer uitgaven waren geraamd dan in 2004, werd uiteindelijk minder uitgegeven. Dit houdt onder meer verband met de vertraging in de nieuwbouw voor Europol, waardoor middelen werden verschoven naar latere jaren. Daarnaast is er vertraging opgetreden bij de nieuwbouw van het Vredespaleis en waren er minder uitgaven dan geraamd voor de tijdelijke huisvesting van het Internationaal Strafhof.

Voor het beleidsthema *vrede, veiligheid en conflictbeheersing* werd meer uitgegeven dan geraamd. Zo werd meer uitgegeven voor Nederlandse deelname aan crisisbeheersingsoperaties en voor regionale stabiliteit en crisisbeheersing en goed bestuursprogramma's.

De uitgaven voor *versterkte Europese samenwerking* zijn lager dan voorzien in de begroting. Dit heeft voornamelijk te maken met een lagere toerekening van de begroting van de Europese Commissie aan de HGIS. Ten opzichte van 2004 laat dit beleidsthema een daling zien omdat in 2004 de kosten voor het Nederlandse EU-voorzitterschap onder dit beleidsthema vielen.

Voor het beleidsthema *meer welvaart en minder armoede* werd minder uitgegeven dan geraamd. Dit heeft onder meer te maken met een betaling aan de FMO die in plaats van in 2005 al in 2004 werd voldaan. Daarnaast trad onderbesteding op in enkele programma's voor handels- en investeringsbevordering, zoals Handels- en financieel systeem en Ontwikkeling innovatie in de markt.

De non-ODA uitgaven binnen het beleidsthema *toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling* zijn gestegen ten opzichte van 2004, maar vielen wel lager uit dan verwacht. Dit heeft ondermeer te maken met de vertraging die is opgetreden in de uitvoering van het beleidskader mediapluriformiteit in Iran. Uiteindelijk kon in 2005 slechts EUR 3,8 miljoen worden uitgegeven van de beschikbare EUR 15 miljoen. Deze uitgaven zullen wel in 2006 en 2007 tot betaling komen.

Binnen het beleidsthema *beter beschermd en verbeterd milieu* stegen de uitgaven ten opzichte van 2004. Dit heeft ondermeer te maken met een voorziene stijging in uitgaven voor de CO₂-reductieprogramma's *Joint Implementation* en het *Clean Development Mechanism*. Voor het beleidsthema *welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland* en

regulering van het personenverkeer stegen de uitgaven ten opzichte van het jaar ervoor. Dit heeft vooral te maken met de uitgaven voor het Nieuw Visum Informatiesysteem (NVIS) en voor de inzet van het rampen-identificatieteam na de tsunami. Het NVIS-project heeft als doel het verbeteren en borgen van de kwaliteit en continuïteit van het totale visumverleningsproces. Het ontwikkelt hiertoe een nieuw systeem dat, anders dan het bestaande, voldoet aan strengere internationale normen.

De kosten voor *versterkt cultureel profiel, positieve beeldvorming in en buiten Nederland* lieten een minder sterke stijging zien dan voorzien. Dit had onder meer te maken met de programma's voor Internationaal Cultuurbeleid. Uitgaven voor deze programma's stegen, maar een aantal voorziene activiteiten liep vertraging op. Onder dit beleidsartikel vallen ook de uitgaven voor het referendum over de Europese Grondwet. Daaraan werd minder uitgegeven dan oorspronkelijk geraamd. Voor het Europafonds werd meer uitgegeven. Op onderdelen van het Programma Ondersteuning Buitenlands Beleid is vertraging opgetreden.

Non-ODA-uitgaven naar beleids-thema (bedragen x EUR 1000)	Realisaties 2004	Begroting 2005	Realisaties 2005
Versterkte internationale rechts-orde en eerbiediging van mensenrechten	66 248	72 299	59 819
Vrede, veiligheid en conflict-beheersing	320 008	257 281	281 683
Versterkte Europese samenwerking	151 638	140 633	130 977
Meer welvaart en minder armoede	287 578	270 968	201 538
Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling	7 949	24 867	13 543
Beter beschermd en verbeterd milieu	30 662	50 890	47 289
Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer	8 065	9 188	11 139
Versterkt cultureel profiel, positieve beeldvorming in en buiten Nederland	51 174	39 501	45 939
Overige uitgaven	513 485	541 614	504 767
Totaal	1 436 807	1 407 241	1 296 694

B. HGIS/ODA

De ODA-uitgaven aan de beleidsthema's in de HGIS bedroegen EUR 4,23 miljard in 2005 en waren hiermee EUR 290 miljoen hoger dan in 2004. De uitgaven over 2005 zijn ook EUR 180 miljoen hoger dan begroot. Deze stijging was mogelijk dankzij een hoger ODA-budget als gevolg van de herberekening van het Bruto Nationaal Product (BNP). De ODA-prestatie komt in 2005 uit op 0,82%. Dit percentage is hoger dan de gebruikelijke 0,8%. In 2004 kwam de ODA-prestatie namelijk uit op 0,73% vanwege de terugbetaling van schulden door India. Dit lagere percentage zou in de jaren 2005–2007 worden gecompenseerd zodat de gemiddelde ODA-prestatie over periode 2004–2007 0,8% BNP zal zijn.

In 2005 werd verder uitvoering gegeven aan de voornemens uit «Aan Elkaar Verplicht». De vijf prioritaire thema's onderwijs, hiv/aids, reproductieve gezondheid, milieu en water bleven ook in 2005 centraal staan. Deze vallen onder de beleidsartikelen *Toegenomen menselijke ontplooiing en*

sociale ontwikkeling en *Beter beschermd en verbeterd milieu*. Het HGIS-jaarverslag bevat zoals gebruikelijk een apart realisatie-overzicht voor de prioriteiten basisonderwijs¹, hiv/aids, tuberculose en malaria, en natuur, milieu en water (zie bijlage 5, 6 en 7).

In 2005 werden aanzienlijk meer middelen (ruim EUR 409 miljoen) besteed aan basisonderwijs dan in 2004 (ca. EUR 339 miljoen). Daarmee wordt gestalte gegeven aan de noodzakelijke intensivering om de motie Hessing (15% van het ontwikkelingsbudget besteden aan *basisonderwijs*) te realiseren in 2007. Ook voor milieu en water vond een intensivering plaats. In 2005 werd EUR 501,5 miljoen uitgegeven, EUR 53,5 miljoen meer dan in 2004.

Daarmee werd de doelstelling om 0,1% BNP aan natuur en milieu (ODA) te besteden gehaald. Er is onder andere meer uitgegeven aan de doelstelling om 50 miljoen mensen te voorzien van schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen.

Voor de beleidsprioriteit hiv/aids, malaria en tuberculose is EUR 346,6 miljoen uitgegeven om uitvoering te geven aan de motie Terpstra/Koenders (een verdubbeling van de uitgaven aan de bestrijding van hiv/aids, TB en malaria). De uitgaven voor reproductieve gezondheid zijn gelijk gebleven ten opzichte van 2004, maar zijn aanzienlijk gestegen (ca. EUR 32 miljoen) in vergelijking met de begrote uitgaven.

Nederland verleende aanzienlijke noodhulp en wederopbouw hulp aan Sri Lanka en Atjeh. Dankzij deze hulp konden delen van de zwaarst getroffen groepen van de bevolking weer een nieuw begin maken. De uitgaven voor het beleidsthema *Vrede, Veiligheid en Conflictbeheersing* zijn hierdoor gestegen ten opzichte van 2004. Extra middelen zijn ook uitgetrokken voor de wederopbouw van Sudan en een extra bijdrage aan de UNRWA voor noodhulp aan de Palestijnse gebieden. Het structurele budget voor noodhulp is met EUR 30 miljoen verhoogd tot EUR 130 miljoen per jaar. Verder vonden incidentele verhogingen plaats voor de voedselcrises in Afrika, noodhulp voor Pakistan na de aardbeving en voor Midden-Amerika in verband met de schade die is aangericht door de orkaan Stan.

De uitgaven aan het beleidsthema *Versterkte Europese Samenwerking* zijn ook hoger dan geraamd. Dit komt met name door een stijging van de uitgaven aan het Europees Ontwikkelingsfonds. Dit fonds werkt na hervormingen aanzienlijk beter dan voorheen. Daarnaast werd een groter deel van de EU-begroting toegerekend aan Ontwikkelingssamenwerking.

Binnen het beleidsthema *Meer welvaart en minder armoede* is de EKI-toerekening over 2005, inclusief de kwijtschelding voor Nigeria, aanzienlijk lager uitgekomen dan oorspronkelijk geraamd, omdat minder schulden zijn kwijtgescholden dan verwacht. Een aantal betalingen aan de Internationale Financiële Instellingen is vervroegd gedaan. De uitgaven voor het versterken van het ondernemingsklimaat zijn toegenomen met EUR 30 miljoen ten opzichte van 2004.

De verlaging voor de uitgaven ten behoeve van de eerstejaarsopvang van asielzoekers (beleidsthema *Welzijn en veiligheid van Nederlandse in het buitenland en regulering van het personenverkeer*) wordt veroorzaakt door een lagere dan verwachte instroom van asielzoekers in 2005.

¹ In de term «basisonderwijs» zijn in het gehele HGIS-jaarverslag eveneens begrepen voorschools onderwijs, alfabetisering en lager beroepsonderwijs.

ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)	Realisaties 2004	Begroting 2005	Realisaties 2005
Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten	28 968	19 602	26 450
Vrede, veiligheid en conflict-beheersing	468 396	463 657	678 360
Versterkte Europese samenwerking	308 145	299 753	347 590
Meer welvaart en minder armoede	1 277 178	1 388 024	1 355 615
Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling	1 264 099	1 247 490	1 239 426
Beter beschermd en verbeterd milieu	277 057	276 717	276 816
Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer	98 003	124 580	75 764
Versterkt cultureel profiel, positieve beeldvorming in en buiten Nederland	27 489	32 972	33 245
Overige uitgaven	193 709	194 101	193 007
Totaal	3 943 044	4 046 896	4 226 27

2. Toelichting op resultaten en realisaties per beleidsthema

In dit hoofdstuk worden per beleidsthema een aantal belangrijke resultaten toegelicht en de realisaties gepresenteerd. Daarbij is steeds aangegeven welk deel van de uitgaven als officiële ontwikkelingssamenwerking (ODA) kwalificeert. Voor overige informatie wordt verwezen naar de jaarverslagen 2005 van de bij de HGIS betrokken ministeries.

Beleidsthema 1: Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten

Een sterke en goed functionerende internationale rechtsorde is een middel om te komen tot een meer rechtvaardige, vreedzame en welvarende wereld. Nederland zet zich hiervoor in. Niet alleen het vastleggen van normen is belangrijk, maar ook de naleving ervan. Rechtstoegang en rechtspraak zijn daarbij onmisbare instrumenten. Beleidsthema 1,

Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten (bedragen x EUR 1000)							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	01.01 Internationale rechtsorde	44 146	3 344	- 1 096	278	43 050	3 622
	01.02 Mensenrechten	21 042	16 258	7 460	6 570	28 502	22 828
	01.03 Internationale juridische instellingen	10 255	0	- 1 347	0	8 908	0
Justitie	13 04 01 Rechtshandhaving en criminaliteitsbestrijding/VN-cellen	0	0	1 265	0	1 265	0
	91 01 01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/Europol	16 458		- 11 914		4 544	
Totaal		91 901	19 602	- 5 632	6 848	86 269	26 450

Internationaal Strafhof (ICC)

Het ICC is vrijwel geheel operationeel en concentreert zich vooralsnog op een aantal Afrikaanse zaken. Actieve steun van de verdragspartijen, bijvoorbeeld aan de uitvoering van arrestaties, is cruciaal. Bevordering van de universaliteit en de verdediging van de integriteit van het ICC blijven de aandacht vereisen.

Nederland heeft zich zowel in bilateraal, EU- als multilateraal verband actief ingezet voor de promotie van het ICC en voor het voorkomen van aantasting van de integriteit van het Statuut van Rome en van de effectiviteit en onafhankelijkheid van het ICC. Internationale steun voor het ICC neemt gestaag toe; Mexico zorgde voor de 100e ratificatie van het Statuut. Inschakeling van het ICC door de VN Veiligheidsraad voor de Darfur-zaak geeft extra legitimiteit aan het Strafhof.

De uit de HGIS gefinancierde bouw van rechtszalen bij de tijdelijke huisvesting is, met vertraging, in 2005 afgerond.

Mensenrechten

Nederland heeft zich er in 2005 sterk voor gemaakt dat bij de VN-hervormingen ook de mensenrechtenaspecten aandacht zouden krijgen. In het bijzonder heeft Nederland ervoor gepleit de huidige Mensenrechtencommissie te vervangen door een Mensenrechtenraad die in staat is om urgente mensenrechtensituaties effectief te behandelen. Tijdens de VN-top in september 2005 werd in principe overeenstemming bereikt over de oprichting van deze raad.

Binnen de EU heeft Nederland vooral ingezet op verdere verbetering van de bescherming van mensenrechtenactivisten. Nederland produceerde hiertoe een handboek voor EU-missies.

Ook bilateraal voerde Nederland mensenrechtenbeleid, onder andere door bezoeken van de mensenrechtenambassadeur aan China, Turkmenistan, Turkije, Jemen, Pakistan, Afghanistan en Washington. Dit beleid werd versterkt door de inzet van middelen uit de Faciliteit Strategische Mensenrechtenactiviteiten in 35 landen.

In 2005 werd tenslotte veel aandacht besteed aan integratie van mensenrechten in het Nederlandse OS-beleid. Voor de ambassades werd terzake een handleiding gemaakt.

Beleidsthema 2: Vrede, veiligheid en conflictbeheersing

Veiligheidsvraagstukken hebben een centrale plaats in het buitenlandbeleid. Voor Nederland zijn nieuwe en minder voorspelbare dreigingen ontstaan, onder andere door de opkomst van internationaal terrorisme en de verspreiding van massavernietigingswapens.

Beleidsthema 2, Vrede, veiligheid en conflictbeheersing (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	02.01 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	18 878	0	- 7 049	0	11 829	0
	02.03 Non-proliferatie en ontwapening	8 231	813	- 61	- 81	8 170	732
	02.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	151 234	138 809	133 765	127 416	284 999	266 225
	02.06 Humanitaire hulpverlening	186 185	181 925	127 561	127 638	313 746	309 563
Defensie	02.07 Goed bestuur	161 410	129 110	- 35 215	- 32 930	126 195	96 180
	09 Crisisbeheersingsoperaties (additionele kosten)	145 000	13 000	17 141	- 7 340	162 141	5 660
	09 Crisisbeheersingsoperaties (VN-contributie)	50 000	0	2 963	0	52 963	0
Totaal		720 938	463 657	239 105	214 703	960 043	678 360

Humanitaire hulp

In 2005 was de humanitaire hulp, evenals in voorgaande jaren, voor een belangrijk deel gericht op een aantal chronische crises in Sudan, de Democratische Republiek Congo en Uganda. Een programma in Colombia werd opgestart. Voor de leniging van de noden in de door de tsunami getroffen gebieden werden extra middelen ter beschikking gesteld. Dit gebeurde eveneens voor de bestrijding van voedselcrises in Afrika, voor noodhulp aan Pakistan na de aardbeving en voor Midden-Amerika in verband met de schade die werd aangericht door de orkaan Stan. Ook zijn extra uitgaven gedaan voor noodhulp aan vluchtelingen in Noord-Uganda en is een bijdrage geleverd aan de Radio 3FM actie ten behoeve van de Democratische Republiek Congo.

Nederland vindt het belangrijk dat de samenwerking op het gebied van noodhulp verbetert. In het kader van het *Good Humanitarian Donorship*-proces werd in 2005 grote voortgang geboekt in de uitvoering van twee pilots op het gebied van *pooled funding* in respectievelijk Sudan en de Democratische Republiek Congo. Een aantal gelijkgezinde donoren hebben besloten hun financiële middelen in 2006 niet langer aan afzonderlijke VN-agencies te geven, maar in een *Trust Fund te storten dat de humanitaire coördinatoren ter plekke in staat stelt in een vroeg stadium humanitaire prioriteiten te financieren*.

Crisisbeheersingsoperaties

Nederland was in 2005 op een groot aantal plaatsen actief in het kader van internationale crisisbeheersingsoperaties. Nederland heeft hierbij in totaal aan 25 verschillende operaties en missies bijgedragen. De belangrijkste daarvan waren:

- de Nederlandse deelname tot april 2005 aan de *Stabilisation Force Iraq* (SFIR). De doelstelling van deze operatie was het assisteren bij de stabilisatie van Irak door het creëren van een veilige en stabiele omgeving en het handhaven van de openbare orde.
- de Nederlandse bijdrage aan de *International Security Assistance Force* (ISAF). Deze omvat onder andere de ontplooiing van een Provinciaal *Reconstruction Team* (PRT) in Afghanistan en de inzet van drie F-16's met als hoofdtaak bescherming bieden aan de ISAF-grondtroepen.

Daarnaast werd een Nederlands bataljon, dat op dat moment onderdeel uitmaakte van de *Strategic Reserve Force* (SRF) van de NAVO, ingezet bij de ondersteuning van de parlementsverkiezingen in Afghanistan.

In februari heeft het Kabinet besloten dat een taakgroep bestaande uit *special forces* en een helikopterdetachement ter beschikking werden gesteld aan de operatie *Enduring Freedom*. Tenslotte heeft het Kabinet in juni 2005 besloten om de Nederlandse militaire deelname aan de EU-geleide troepenmacht EUFOR met 1 jaar te verlengen. De EU-missie «Operatie Althea» is de opvolger van de NAVO-operatie SFOR in Bosnië-Herzegovina.

Beleidsthema 3: Versterkte Europese samenwerking

Nederland wil constructief bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de Europese Unie, zoals die zijn vastgelegd in de Europese verdragen. Optimale behartiging van de belangen van Nederland, de Nederlanders en de Unie staat centraal. Nederland beoogt een verdere verdieping van de Europese integratie en een nauwere samenwerking tussen de Europese Unie en de Raad van Europa.

Beleidsthema 3, Versterkte Europese samenwerking (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
		Totaal	wv ODA	Totaal	wv ODA	Totaal	wv ODA
BZ	03.02 Ondersteuning bij pre- en postaccessie	10 600	0	1 299	0	11 899	0
	03.03 EOF Europees Ontwikkelingsfonds	110 071	110 071	27 737	27 737	137 808	137 808
	03.04 Nederlandse positie in de EU	9 855	0	- 3 964	0	5 891	0
	03.05 Raad van Europa	7 782	0	809	0	8 591	0
Toerek.	EU-begroting	302 078	189 682	12 300	20 100	314 378	209 782
Totaal		440 386	299 753	38 181	47 837	478 567	347 590

Matra

Het Matra-programma heeft als algemene doelstelling de landen in Midden- en Oost-Europa te ondersteunen bij de overgang naar een democratische, plurale samenleving. Het programma is opgebouwd uit twee deelprogramma's, te weten Matra voor Europese Samenwerking en Matra voor Goed Bestuur. Deze uitgaven staan verantwoord onder «ondersteuning bij pré- en postaccessie» en onder beleidsthema 2, Vrede, veiligheid en conflictbeheersing.

Op het terrein van Europese samenwerking zijn in 2005 de banden tussen Nederland en de nieuwe EU-lidstaten en tussen Nederland en de kandidaat-lidstaten versterkt. In 2005 waren 18 pre-accessieprojecten in de kandidaat-lidstaten in uitvoering en werden er 13 ontwikkeld. Alle Nederlandse vakdepartementen bouwden met het instrument Matra-flex aan hun netwerk in één of meer van de nieuwe en kandidaat-lidstaten. Vierhonderd ambtenaren uit nieuwe en kandidaat-lidstaten volgden een korte cursus in Nederland en 66 getalenteerde jonge afgestudeerden volgden een mastersopleiding in Nederland. Het Nationaal Contactpunt Twinning, onderdeel van Matra voor Europese Samenwerking, steunde de vakdepartementen bij de inschrijving op 76 door de EU gefinancierde Twinning-projecten. Nederland werd voor 37 van deze projecten geselecteerd. Nederland was in 2005 al betrokken bij de uitvoering van 73 EU-Twinningprojecten.

In het kader van Matra voor Goed Bestuur, waar het zwaartepunt bij de ondersteuning van het maatschappelijk middenveld ligt zijn in 2005 16 nieuwe projecten geselecteerd voor bijna EUR 7,5 miljoen. Het gaat dan om projecten in de kandidaat-lidstaten, bij de Oosterburen en in Servië en Montenegro. In 2005 is aan VNG internationale subsidie verleend voor *Logo East*, voor gemeentelijke twinningprojecten in Roemenië, Bulgarije, Oekraïne, Servië en Montenegro en Turkije. De ondersteuning van Nederlandse kleinschalige initiatieven voor Oost-Europa via Matra Kleine Plaatselijke Activiteiten (KPA) is in 2005 wederom succesvol gebleken. Lokale initiatieven zijn ondersteund via Kleine Ambassadeprojecten (KAP). In totaal is voor ruim EUR 6 miljoen aan KPA en KAP uitgegeven in 2005. Politieke partijen zijn ondersteund met het Matra Politieke Partijenprogramma voor EUR 1,7 miljoen via zeven Nederlandse politieke partijen.

Beleidsthema 4: Meer welvaart en minder armoede

Nederland streeft naar duurzame vergroting van welvaart en vermindering van armoede. Mondialisering biedt kansen voor welvaarts-groei in Nederland en de Europese Unie en voor armoedebestrijding in ontwikkelingslanden. Om die kansen te realiseren streeft Nederland ernaar de internationale economische rechtsorde te versterken om zo bij te dragen aan het verbeteren van de internationale marktwerking.

Beleidsthema 4, Meer welvaart en minder armoede (bedragen x EUR 1000)							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	04.01 Handels- en financieel systeem	62 485	3 231	- 32 070	- 1 622	30 415	1 609
	04.02 Armoedebestrijding	426 502	418 685	66 102	66 742	492 604	485 427
	04.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	331 321	279 883	- 54 175	- 16 919	277 146	262 964
	04.04 Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingssamenwerking	27 781	27 781	- 4 246	- 4 246	23 535	23 535
	04.05 Nederlandse handels- en investeringsbevordering	5 295	0	- 1 456	0	3 839	0
Justitie	91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/WIPO	144	0	- 26	0	118	0
Financiën	04.20 Mult. Ontw. Banken en Fondsen	179 231	172 255	144 015	143 280	323 246	315 535
VenW	09 Veilige luchtvaart (ICAO)	1 015	0	- 109	0	906	0
	01 Veiligheid goederenvervoer (IMO)	406	0	10	0	416	0
EZ	2.10 Infrastructuur voor innovatie	346		- 346	0	0	0
	2.15 Meer ontwikkeling en benutting van techniek kennis door bedrijven	590		3 296	0	3 886	0
	2.20 Ontwikkeling innovatie in de markt	3 925	0	- 3 925	0	0	0
	2.55 Kennisbescherming			326	0	326	0
	3.10 Zorgen voor aantr regio's/steden om te kunnen ondern (WTO)	208	0	- 15	0	193	0
	4.01 Algemeen (bijdragen aan int instituten)	0	0	931	0	931	0
	4.50 Handhaving niveau v voorzieningszekerh op korte + lange termijn	1 050		- 908	0	142	0
	5.01 Algemeen	871	0	707	0	1 578	0
	5.20 Verdere vrijmaking v/h intern handels-/invest verkeer en versterking v/d econ rechtsorde	4 083	0	24704 3300			
	5.30 Bevorderen van internationaal ondernemen	123 357	1 214	503	1 447	123 860	2 661
	10.70 Efficiënt werkende communicatie en postmarkt (bijdr UPU/ITU)	2 202	0	26	0	2 228	0
LNV	11.01.03 Internationale contributies/FAO	6 523	3 379	911	546	7 434	3 925
	01.01.06 Internationaal natuurlijk (Tropisch hout)	61		0	0	61	0
Toerek.	EKI-kwijtschelding	481 596	481 596	- 221 637	- 221 637	259 959	259 959
Totaal		1 658 992	1 388 024	- 101 839	- 32 409	1 557 153	1 355 615

Internationaal ondernemen

Een belangrijk resultaat in 2005 betrof de versterking van de relaties met Azië, in het bijzonder met India en China. Voor India is door de, uit de HGIS ondersteunde, *Dutch Trade Board* (DTB) een actieplan geschreven waaraan zowel de publieke als private partners uit de DTB zich hebben geëngageerd. Een grote bedrijvenmissie onder leiding van de minister van Economische Zaken, de organisatie van de bedrijfslevencomponent van het «Bollywood»-festival, alsmede het besluit om de banden met technologisch en innovatief India aan te halen vormden opvallende punten van de versterkte relatie met India.

De banden met China hebben zich verder verbreed tot een relatie waarin handelsbetrekkingen, maar ook wederzijdse investeringen, technologische samenwerking en bescherming van intellectueel eigendom een prominente plaats krijgen. Dit heeft zijn weerslag gekregen in een verdere versterking van het economisch buitenlandnetwerk in China.

De inzet en het gebruik van het financiële instrumentarium ter ondersteuning van internationaal ondernemen heeft bijgedragen aan de consolidatie van de positie van het Nederlandse bedrijfsleven als belangrijke exporteurs en investeerders op wereldschaal (Nederland behoort voor beiden tot de wereldtop 10). Ook in 2005 is weer aandacht besteed aan de verbetering van het instrumentarium. De evaluatie van de MVO (maatschappelijk verantwoord ondernemen) toets voor het buitenlandinstrumentarium is afgerond en PSOM EZ en BZ zijn geïntegreerd. Het PSOM is opengesteld voor alle OS-partnerlanden.

Een belangrijk resultaat uit 2005 is ook de inwerkingtreding van het Crash team Oneerlijke Concurrentie, hét loket voor meldingen over oneerlijke concurrentie door buitenlandse overheden. In de periode september – december zijn al ruim 30 meldingen ontvangen over uiteenlopende knelpunten zoals discriminatie bij tenderprocedures, staatssteun en handelspolitieke geschillen.

Ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden

Ter bevordering van het ondernemingsklimaat zijn in ruim de helft van de OS-partnerlanden op basis van een scan van het ondernemingsklimaat meerjarige actieplannen geformuleerd voor Nederlandse ondersteuning. Een belangrijk onderdeel van het beleid zijn publiek-private partnerschappen. Daarvan waren er 41 in uitvoering, waaronder de in 2005 gestarte partnerschappen NFX (Nederlands Financieringsplatform) en Agri ProFocus. Deze hebben als doel te komen tot een betere en meer effectieve samenwerking voor ondersteuning van respectievelijk de financiële sector en producentenorganisaties in ontwikkelingslanden. Voorts zijn er partnerschappen aangegaan met het IFDC (*International Centre for Soil Fertility and Agricultural Development*) en met *Womens' World Banking*. Om knelpunten van bedrijven op het gebied van kennis en toegang tot financiering op te heffen zijn specifieke instrumenten aangepast en geïntensiveerd. Mede dankzij de aanpassingen van de ORET-regeling zijn er meer projectaanvragen binnengekomen (55 ten opzichte van 27 in 2004) en ook het fonds voor Minst Ontwikkelde Landen (MOL) is het afgelopen jaar sterk gegroeid. Mede dankzij Nederlandse inspanningen is in het slotdocument van de VN-top van september 2005 een passage opgenomen over het belang van vergroting van toegang tot financiële diensten, inclusief microfinanciering. Tijdens de sluitingsbijeenkomst ontving het Nederlandse Microfinancierings Platform een plaquette plus oorkonde voor de inspanningen gedurende het VN-jaar.

Internationale financiële instellingen

Een belangrijk in 2005 behaald resultaat is het multilaterale schuldkwijtscheldingsinitiatief MDRI, waarbij landen met een hoge schuldenlast en (in IMF-kader) nog enkele andere zeer arme landen 100% schuldverlichting krijgen van het IMF, de *International Development Association* (onderdeel van de Wereldbank) en het Afrikaans Ontwikkelingsfonds. Nederland heeft bij de ontwikkeling van dit initiatief een belangrijke rol gespeeld. Mede door de Nederlandse inzet zijn er onder andere financieringsgaranties afgegeven door de G8 en andere donoren om de kosten van de kwijtschelding voor de instellingen te dekken. Daardoor gaat de schuldkwijtschelding niet ten koste van de financiële soliditeit van deze instellingen. Ook is er afgesproken dat alle lage-inkomenslanden profiteren van het initiatief. De aanvullende middelen die donoren beschikbaar stellen ter compensatie van de gedeerde inkomsten uit rente en aflossing zullen herverdeeld worden over alle lage-inkomenslanden. Ten slotte wordt er getoetst of landen die de kwijtschelding krijgen ook daadwerkelijk in staat zijn om de vrijkomende middelen te gebruiken voor armoedebestrijding.

Beleidsthema 5: Toegenomen menselijke ontplooiing en sociale ontwikkeling

Ontwikkeling kan alleen duurzaam zijn als naast economische groei (beleidsthema 4) ook aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van mens en maatschappij en aan het milieu (beleidsthema 6).

Beleidsthema 5, Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005		
		Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	Totaal	vv. ODA	
BZ	05.01 Onderwijs	235 337	235 337	- 16 764	- 16 764	218 573	218 573	
	05.02 Kennisontwikkeling	108 786	106 190	- 5 361	- 5 361	103 425	100 829	
	05.03 Gender	3 498	3 498	- 232	- 232	3 266	3 266	
	05.04 HIV/AIDS	214 891	212 881	- 14 270	- 14 081	200 621	198 800	
	05.05 Reproductieve gezondheid	65 234	65 234	32 223	32 223	97 457	97 457	
	05.06 Participatie civil society	583 122	568 122	- 16 343	- 5 184	566 779	562 938	
OCW	06.01 HBO: Niet EU-studenten	3 455	3 455	0	0	3 455	3 455	
	06.02 HBO: Specifieke stimulering	445	0	3	0	448	0	
	07.01/02 Wetenschappelijk onderwijs	50 306	49 502	1 345	1 324	51 651	50 826	
	07.01 WO: Niet EU-studenten	1 510	1 510	0	0	1 510	1 510	
	07.02 WO: mobiliteit	0	0	2 045	635	2 045	635	
	07.04 WO: beurzenprogramma	575	0	0	0	575	0	
	08.11 Internationaal beleid: mobiliteit	2 045	635	- 2 045	- 635	0	0	
	16.01 Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	0	0	454	454	
	LNV	08.01.01 Voorzieningen groen onderwijs (ASC)	664	637	11	11	675	648
		08.01.01 Internationaal onderwijs	35	35	0	0	35	35
VWS	98 WHO-partnerschap	2 000	0	0	0	2 000	0	
Totaal		1 272 357	1 247 490	- 19 388	- 8 064	1 252 969	1 239 426	

Partnerschap WHO

Het partnerschap van het ministerie van VWS met de *World Health Organization* (WHO) is formeel van kracht gegaan met de ondertekening van de overeenkomst op 13 mei 2005 door minister Hoogervorst en Directeur-Generaal Jong Wook Lee. Het partnerschap heeft enerzijds ten doel om de WHO in staat te stellen algemene (en dus ook Nederlandse) gezondheidsbelangen te dienen door effectief op mondiale gezondheidsdreigingen te reageren. Anderzijds heeft het partnerschap ten doel het profiel van WHO als hét neutrale mondiale gezondheidsexpertisecentrum bij Nederlandse instellingen breder bekend te stellen.

In 2005 bevond het programma zich nog in een opbouwfase, maar zijn er al een paar belangrijke bijdragen gerealiseerd. Het *global assessment en outbreak response team* van de WHO heeft door bijdragen van het partnerschap, effectief kunnen optreden bij vogelgriep uitbraken in Zuidoost-Azië en Oost-Europa. Onderzoek naar anti-microbiële resistentie heeft een aanvang genomen. Het RIVM en het NVI (Nederlands Vaccin Instituut) leveren bijdragen aan het polio-eradicatie programma. Een detachering op het terrein van medicinale cannabis heeft dit programma bij de WHO op de rails gezet. Een andere korte detachering heeft geresulteerd in een publicatie voor het wereldrapport over letsel-preventie bij kinderen. KNCV (Koninklijke Nederlandse Centrale Vereniging tot bestrijding der Tuberculose) en het Trimbos instituut ten slotte zijn samenwerking gestart met WHO Europa ter bestrijding van de Hiv/aids/TB co-infectie.

Reproductieve gezondheid en -rechten en hiv/aids

De bevordering van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en de bestrijding van hiv/aids zijn prioritaire thema's binnen het OS-beleid. In 2005 zijn de activiteiten op deze terreinen geïntensiveerd. De wijze waarop dit gebeurt is afhankelijk van de lokale context en de Nederlandse meerwaarde. In Zuid-Afrika, bijvoorbeeld, heeft Nederland zich ingezet om lokale en regionale instanties te ondersteunen bij de integratie van hiv/aids in dienstverlening, bij capaciteitsontwikkeling van vrijwilligersorganisaties, de opvang van wezen en kwetsbare kinderen en de ondersteuning van huishoudens die door kinderen worden geleid. Ondersteuning van lokale sociale structuren is fundamenteel, omdat deze in Zuid-Afrika door de aids-epidemie dreigen te eroderen. Nederland heeft zich ook ingespannen om aandacht voor hiv/aids te integreren in onderwijsprogramma's. In een land als Guatemala komt hiv/aids minder vaak voor, maar is wel een hoge moedersterfte. De inzet is daar vooral gericht op kennisvergroting van gezondheidswerkers, vroedvrouwen en voorlichters op het gebied van veilige zwangerschap en seksueel overdraagbare aandoeningen (SOA's) waaronder hiv/aids. De beschikbaarheid van voorbehoedmiddelen en kraampakketten is verbeterd. Vrouwen, mannen en gemeenschappen worden hierbij actief betrokken. Dit heeft geleid tot een groeiend besef dat betere gezinsplanning en de aanpak van SOA's en moedersterfte een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van mannen en vrouwen, waardoor het risico op moedersterfte afneemt.

Basisonderwijs

In 2005 heeft er verdere intensivering plaatsgevonden in de uitgaven voor basisonderwijs (inclusief voorschools onderwijs, alfabetisering en lager beroepsonderwijs). Dit is in lijn met de motie Hessing om in 2007 15% van het budget voor ontwikkelingssamenwerking aan dit doel te besteden. Naast basisonderwijs is in 2005 verbreding bewerkstelligd naar andere subsectoren van onderwijs, zoals non-formeel onderwijs, beroepsonderwijs, voorschools onderwijs, volwassenenonderwijs en lager voortgezet onderwijs. Daarnaast zijn er eerste stappen gezet binnen het *Fast Track Initiative (FTI)* proces om internationaal te garanderen dat ontwikkelingslanden niet alleen het komende jaar maar ook op de langere termijn zekerheid krijgen over de financiële steun voor hun beleid.

Beleidsthema 6: Beschermd en verbeterd milieu

Duurzame ontwikkeling impliceert dat toekomstige generaties minstens zoveel kans op ontplooiing en ontwikkeling hebben als wijzelf. Duurzaamheid vergt naast aandacht voor economische groei (beleidsthema 4) en menselijke ontplooiing (beleidsthema 5) óók aandacht voor natuur en milieu. Het betekent ook relaties leggen tussen ons handelen «hier» en de gevolgen daarvan elders in de wereld.

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	06.01 Milieu en water	198 987	191 945	16 664	17 578	215 651	209 523
	06.02 Water en stedelijke ontwikkeling	79 121	79 121	- 12 096	- 12 096	67 025	67 025
VROM	11.29.02-03 Internationale samenwerking milieu	5 244	381	- 852	- 381	4 392	0
	11.30.01 Clean development mechanism	19 500	5 000	- 2 987	- 5 000	16 513	0
	13.79.52 Bijdrage in deelnamekosten conferentie INECE	0	0	20	0	20	0
VenW	14 Waterbeheer	13 386	0	- 3 495	0	9 891	0
	16 Weer, klimaat en seismologie (WMO)	736	27	- 64	- 2	672	25
EZ	4.30 Duurzame energiehuishouding (Joint Implementation)	10 390	0	- 692	0	9 698	0
LNV	11.01.03 Internationale contributies/UNEP	243	243	0	0	243	243
Totaal		327 607	276 717	- 3 502	99	324 105	276 816

Partners voor water

Partners voor Water II (PvWII) heeft als doelstelling «het bundelen van krachten om de internationale positie van de Nederlandse watersector te versterken». Het programma beoogt door versterkte samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en NGO's te bevorderen dat de Nederlandse expertise, (bijvoorbeeld op het gebied van integraal waterbeheer), optimaal wordt ingezet in het buitenland ten behoeve van duurzame oplossingen voor de wereld waterproblematiek en ter versterking van de exportpositie van de watersector.

Partners voor Water heeft in 2005 de overgang van de eerste naar de tweede fase vrijwel volledig afgerond. In het kader van de stimuleringscomponent is twee keer een tender uitgeschreven, met een 40-tal voorstellen als resultaat. Deze voorstellen komen uit alle geledingen van de watersector en raken aan alle thema's van het programma.

CO₂-reductie

Het Protocol van Kyoto is op 16 februari 2005 in werking getreden nadat Rusland eind 2004 heeft geratificeerd. Het doel waar Nederland voor heeft getekend – om in de periode 2008 – 2012 de emissies van broeikasgassen met gemiddeld 6 procent per jaar te reduceren ten opzichte van 1990 – is hiermee bindend geworden. De reductieverplichting van 6% betekent voor Nederland een te behalen reductie van gemiddeld 40 Mton CO₂-equivalenten per jaar over de periode 2008–2012. De helft van de verplichte emissie-reductie wordt gerealiseerd door middel van binnenlandse maatregelen. De andere helft wordt gerealiseerd met behulp van de in het Kyoto protocol gedefinieerde «flexibele mechanismen»: reductie wordt in het buitenland gerealiseerd via de instrumenten *Clean Development Mechanism* (CDM) en *Joint Implementation* (JI). Ze maken het mogelijk dat emissies worden teruggedrongen in die landen waar dat tegen de laagste kosten kan. Emissiereducties die via deze mechanismen in het buitenland worden behaald tellen mee in de nationale reductieverplichting. Aangezien sinds de inwerkingtreding van het Kyoto Protocol op 16 februari 2005 en de start van Europese emissiehandel begin 2005 de concurrentie op de JI- en CDM- markt flink is toegenomen, zijn deze hoeveelheden nog niet geheel in koopcontracten vastgelegd. De verwachting is dat van de hiervoor genoemde hoeveelheden eind 2006 voor 80 – 90% in koopcontracten zal zijn vastgelegd.

Duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling is een belangrijk leidend principe voor alle activiteiten in het buitenlandbeleid. Het *Char Development and Settlement Project* is een voorbeeld van een succesvolle bijdrage die Nederland op dit terrein kan leveren. In Bangladesh ondersteunde Nederland het *Char Development and Settlement Project* (CDSP) dat nieuw aangewonnen gebied langs de kust geschikt maakt voor bebouwing en bewoning, waarbij landlozen eigenaar worden van de grond. Het verschaffen van eigendomsrechten aan landlozen voor land dat op natuurlijke wijze is aangewonnen, is in Bangladesh in de wet verankerd. CDSP poldert nieuw aangewonnen gebied in en maakt het middels deugdelijk waterbeheer geschikt voor bebouwing. De armen die zich in het gebied vestigen worden ondersteund bij het verkrijgen van eigendomsrechten, de constructie van noodzakelijke waterinfrastructuur en de ontwikkeling van landbouw en visserij. Poldercomités, bestaande uit vertegenwoordigers van de lokale bevolking, beslissen over de planning en uitvoering van activiteiten. Het programma richt zich op zowel sociale, economische als ecologische aspecten en levert een belangrijke bijdrage aan duurzame ontwikkeling in de kustgebieden van Bangladesh. Vijf verschillende lijnministeries, geassisteerd door vijf lokale NGO's, zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van dit programma.

Beleidsthema 7: Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer

Nederland wil de belangen van Nederlanders in het buitenland beschermen, en het personenverkeer naar Nederland in goede banen leiden. Met de toegenomen mobiliteit van mensen, door Europese integratie, het wegvallen van grenzen binnen Europa en de globalisering, neemt de vraag naar consulaire diensten toe. Ook de regulering van het personenverkeer, waaronder het organiseren van visumuitgifte en het asielbeleid, vraagt meer aandacht.

Beleidsthema 7, Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	07.01 Consulaire dienstverlening	5 995	0	3 886	0	9 881	0
	07.02 Vreemdelingenbeleid	127 773	124 580	- 50 751	- 48 816	77 022	75 764
Totaal		133 768	124 580	- 46 865	- 48 816	86 903	75 764

Consulaire werkzaamheden

Het beroep op consulaire dienstverlening nam in 2005 opnieuw toe. Dit was ondermeer het gevolg van het toegenomen aantal Nederlandse gedetineerden in buitenlandse gevangenissen, een aantal ernstige crises waarbij Nederlanders waren betrokken (Tsunami in Azië, orkanen in VS) en het feit dat steeds meer Nederlanders naar het buitenland reizen of er zich vestigen (paspoortaanvragen). Er is nieuw beleid geformuleerd met betrekking tot legalisatie en verificatie. Het zogenaamde problemlandenbeleid werd afgeschaft. In plaats daarvan dient nu voor alle te legaliseren en apostilleren buitenlandse brondocumenten die bij een Nederlandse vertegenwoordiging worden aangeboden een vragenformulier te worden ingevuld. Dit ter ondersteuning van de beslissende uitvoerende instantie in Nederland bij de beoordeling of het brondocument wel of niet kan worden geaccepteerd in het Nederlandse rechtsverkeer. De relatie tussen migratie en armoedebestrijding en het belang hiervan voor het behalen van de millennium ontwikkelingsdoelen wordt in toenemende mate onderkend. Zo werden in Kenia en Ghana projecten ondersteund gericht op capaciteitsopbouw voor migratiemanagement en is Nederland betrokken bij de voorbereiding van een EU pilot met een Regionaal Beschermingsprogramma in Tanzania.

Beleidsthema 8: Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland

Nederland streeft naar een versterkt internationaal profiel. Internationale culturele samenwerking draagt bij aan de ontwikkeling van de Nederlandse cultuur en beïnvloedt ook de bredere politieke, sociale en economische betrekkingen met andere landen.

Beleidsthema 8, Versterkt cultureel profiel, positieve beeldvorming in en buiten Nederland (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	08.01 Nederlandse cultuur	13 052	0	1 175	0	14 227	0
	08.02 Cultureel erfgoed	4 600	1 150	31	173	4 631	1 323
	08.03 Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	53 387	31 822	5 620	100	59 007	31 922
	08.04 Vestigingsklimaat internationale org in Nederland	0	0	0	0	0	0
OCW	14.04 Cultureel erfgoed: Sieboldhuis	0	0	110	0	110	0
	14.05 Cultuur: overig	1 434	0	- 225	0	1 209	0
Totaal		72 473	32 972	6 711	273	79 184	33 245

Publieksvoorlichting

Het debat naar aanleiding van het referendum over het Europese Grondwettelijk Verdrag heeft eraan bijgedragen dat de burger zich meer bewust is geworden van de Europese Samenwerking. Hoewel dit slechts voor een deel is terug te voeren op specifieke activiteiten van de overheid – er namen immers veel meer actoren deel aan het debat – is een groter bewustzijn met betrekking tot Europa wel het netto resultaat geweest. Verder is uit diverse onderzoeken gebleken dat het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking hoog is gebleven. In 2005 richtte de «Wijs op reis»-campagne zich met name op de vraag wat de burger op het gebied van consulaire dienstverlening van de overheid kan verwachten. Tevens hebben publiciteitscampagnes plaatsgevonden gericht op het ontmoedigen van drugssmokkel.

Gemeenschappelijk Cultureel Erfgoed

Het behoud van gemeenschappelijk cultureel erfgoed is een van de doelstellingen van het internationaal cultuurbeleid. Dit beleid komt tot stand in overleg tussen de ministeries van OCW en BZ en in samenwerking met instellingen in Nederland en in de landen waar dit erfgoed zich bevindt. Met behulp van de zogenaamde HGIS-cultuurmiddelen zijn in 2005 diverse projecten gestart en uitgevoerd. Een voorbeeld is het project «Onbekend Nederland in Russische archieven en bibliotheken» dat in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen wordt uitgevoerd. Binnen het project worden archieven ontsloten en bestudeerd, maar is ook een tentoonstelling bij het Russisch Staatsarchief over de 17e eeuwse betrekkingen tussen Nederland en Rusland voorzien.

Daarnaast is gewerkt aan het afsluiten van Memoranda of Understanding (MoU) met landen waarmee Nederland op structurele basis aan het behoud van gemeenschappelijk cultureel erfgoed wil werken, te weten Indonesië, India en Rusland. Ondertekening van deze MoU's is voorzien voor 2006. De betrekkingen met Indonesië hebben een impuls gekregen rondom de viering van 60 jaar onafhankelijkheid. Met HGIS middelen is een Wajang voorstelling georganiseerd waarbij de originele poppen uit Rotterdam zijn overgedragen aan een museum in Jakarta, inclusief de daarvoor benodigde geconditioneerde vitrinekasten en bijbehorende kennis.

Beleidsthema 9: Overige uitgaven

Onder het thema «overige uitgaven» zijn de uitgaven gegroepeerd die niet binnen één van de inhoudelijke beleidsthema's kunnen worden ondergebracht. De uitgaven betreffen met name de apparaatsuitgaven van Buitenlandse Zaken en de middelen voor attachés.

Beleidsthema 9, Overige uitgaven (bedragen x EUR 1000)							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving		Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
		Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
BZ	10.01 Nominaal en onvoorzien	42 774	0	- 42 623	0	151	0
	11.01 Apparaatsuitgaven	642 965	194 101	10 478	- 1 094	653 443	193 007
Div. dept.	Attachés	49 976	0	- 5 796	0	44 180	0
Totaal		735 715	194 101	- 37 941	- 1 094	697 774	193 007

1.1 De HGIS-uitgaven 2005 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005		
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	
V Buitenlandse Zaken							
01.00	Versterkte int. rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten						
	01.01 Internationale rechtsorde	44 146	3 344	- 1 096	278	43 050	3 622
	01.02 Mensenrechten	21 042	16 258	7 460	6 570	28 502	22 828
	01.03 Internationale juridische instellingen	10 255		- 1 347	0	8 908	
02.00	Grotere veiligh. en stabiliteit, effect. hum. hulpverl. en goed bestuur						
	02.01 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	18 878		- 7 049	0	11 829	
	02.03 Non-proliferatie en ontwapening	8 231	813	- 61	- 81	8 170	732
	02.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	151 234	138 809	133 765	127 416	284 999	266 225
	02.06 Humanitaire hulpverlening	186 185	181 925	127 561	127 638	313 746	309 563
	02.07 Goed bestuur	161 410	129 110	- 35 215	- 32 930	126 195	96 180
03.00	Versterkte Europese samenwerking						
	03.02 Ondersteuning bij pre- en postaccessie	10 600		1 299	0	11 899	
	03.03 EOF Europees Ontwikkelingsfonds	110 071	110 071	27 737	27 737	137 808	137 808
	03.04 Nederlandse positie in de EU	9 855		- 3 964	0	5 891	
	03.05 Raad van Europa	7 782		809	0	8 591	
04.00	Meer welvaart en minder armoede						
	04.01 Handels- en financieel systeem	62 485	3 231	- 32 070	- 1 622	30 415	1 609
	04.02 Armoedebestrijding	426 502	418 685	66 102	66 742	492 604	485 427
	04.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	331 321	279 883	- 54 175	- 16 919	277 146	262 964
	04.04 Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingssamenwerking	27 781	27 781	- 4 246	- 4 246	23 535	23 535
	04.05 Nederlandse handels- en investeringsbevordering	5 295		- 1 456	0	3 839	
05.00	Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling						
	05.01 Onderwijs	235 337	235 337	- 16 764	- 16 764	218 573	218 573
	05.02 Kennisontwikkeling	108 786	106 190	- 5 361	- 5 361	103 425	100 829
	05.03 Gender	3 498	3 498	- 232	- 232	3 266	3 266
	05.04 HIV/AIDS	214 891	212 881	- 14 270	- 14 081	200 621	198 800
	05.05 Reproductieve gezondheid	65 234	65 234	32 223	32 223	97 457	97 457
	05.06 Participatie civil society	583 122	568 122	- 16 343	- 5 184	566 779	562 938
06.00	Beter beschermd en verbeterd milieu						
	06.01 Milieu en water	198 987	191 945	16 664	17 578	215 651	209 523
	06.02 Water en stedelijke ontwikkeling	79 121	79 121	- 12 096	- 12 096	67 025	67 025
07.00	Welzijn van Nederlanders i.h. buitenl. en regulering v.h. pers. verkeer						
	07.01 Consulaire dienstverlening	5 995		3 886	0	9 881	
	07.02 Vreemdelingenbeleid	127 773	124 580	- 50 751	- 48 816	77 022	75 764

1.1 De HGIS-uitgaven 2005 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
08.00	Versterkt cult. profiel, pos. beeldvorming in en buiten Nederland					
08.01	13 052		1 175	0	14 227	
08.02	4 600	1 150	31	173	4 631	1 323
08.03	53 387	31 822	5 620	100	59 007	31 922
08.04			0	0		
10.00	Nominaal en onvoorzien					
10.01	42 774		- 42 623	0	151	
11.00	Algemeen					
11.01	642 965	194 101	10 478	- 1 094	653 443	193 007
Totaal	3 972 595	3 123 891	135 691	247 029	4 108 286	3 370 920
VI Justitie						
13.04.01	Rechtshandhaving en criminaliteitsbestrijding/ VN-cellen					
91			1 265	0	1 265	
	Algemeen					
01.01	16 458		- 11 914	0	4 544	
01.01	721		455	0	1 176	
01.01	144		- 26	0	118	
Totaal	17 323	0	- 10 220	0	7 103	0
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						
04.01	Partners in veiligheid (attachés)					
06.01			76	0	76	
06.01	280		37	0	317	
Totaal	280	0	113	0	393	0
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen						
06.01	3 455	3 455	0	0	3 455	3 455
06.02	445		3	0	448	
07.01/02	50 306	49 502	1 345	1 324	51 651	50 826
07.01	1 510	1 510	0	0	1 510	1 510
07.02			2 045	635	2 045	635
07.04	575		0	0	575	
08.11	2 045	635	- 2 045	- 635		
08.11	150		0	0	150	
14.04			110	0	110	
14.05	1 434		- 225	0	1 209	
14.05	100		- 2	0	98	
16.01	454	454	0	0	454	454
Totaal	60 474	55 556	1 231	1 324	61 705	56 880

1.1 De HGIS-uitgaven 2005 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
IXB Financiën						
01	Belastingen					
04	02 Belastingdienst (attachés)	922	157	0	1 079	
	Internationale betrekkingen					
	20 Mult Ontw Banken en Fondsen	179 231	172 255	144 015	143 280	323 246 315 535
09	Algemeen (apparaat/attachés)	928		121	0	1 049
<i>Totaal</i>		<i>181 081</i>	<i>172 255</i>	<i>144 293</i>	<i>143 280</i>	<i>325 374 315 535</i>
X Defensie						
09	Crisisbeheersingsoperaties (additionele kosten)	145 000	13 000	17 141	-7 340	162 141 5 660
09	Crisisbeheersingsoperaties (VN-contributie)	50 000		2 963	0	52 963
11	Internationale samenwerking					
	03 Attachés	20 688		-5 330	0	15 358
<i>Totaal</i>		<i>215 688</i>	<i>13 000</i>	<i>14 774</i>	<i>-7 340</i>	<i>230 462 5 660</i>
XI Volkshuisvesting, RO en Milieubeheer						
11	Tegengaan klimaatverandering en					
	29.02-03 Internationale samenwerking milieu	5 244	381	-852	-381	4 392
	30.01 Clean development mechanism	19 500	5 000	-2 987	-5 000	16 513 0
	99.91 Apparaat DGM (attachés)	316		0	0	316
13.79.52	Bijdrage in deelnamekosten conferentie INECE			20	0	20
<i>Totaal</i>		<i>25 060</i>	<i>5 381</i>	<i>-3 819</i>	<i>-5 381</i>	<i>21 241 0</i>
XII Verkeer en Waterstaat						
01	Veiligheid goederenvervoer (IMO)	406		10	0	416
09	Veilige luchtvaart (ICAO)	1 015		-109	0	906
14	Waterbeheer	13 386		-3 495	0	9 891
16	Weer, klimaat en seismologie (WMO)	736	27	-64	-2	672 25
21	Algemeen departement (attachés)	2 145		-78	0	2 067
<i>Totaal</i>		<i>17 688</i>	<i>27</i>	<i>-3 736</i>	<i>-2</i>	<i>13 952 25</i>
XIII Economische Zaken						
2	Bevorderen van innovatiekracht					
	01 Algemeen (attachés)	4 312		-1 376	0	2 936
	10 Infrastructuur voor innovatie	346		-346	0	
	15 Meer ontwikkeling en benutting van techn kennis door bedrijven	590		3 296	0	3 886
	20 Ontwikkeling van innovatie in de markt	3 925		-3 925	0	
	55 Kennisbescherming			326	0	326
3	Een concurrerend ondernemingsklimaat					
	10 Zorgen voor aantr. regio's/steden om te kunnen ondern (WTO)	208		-15	0	193
4	Doelmatige en duurzame energiehuishouding					
	01 Algemeen (bijdragen aan int instituten)			931	0	931
	30 Duurzame energiehuishouding (Joint Implementation)	10 390		-692	0	9 698
	50 Handhaving niveau v. voorzieningszekerh. op korte + lange termijn	1 050		-908	0	142

1.1 De HGIS-uitgaven 2005 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	Begroting 2005		Mutatie		Realisaties 2005	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
5 Internationale Economische Betrekkingen						
01 Algemeen	871		707	0	1 578	
20 Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/ invest.verkeer en versterking v/d econ. rechtsorde	4 083		247	0	4 330	
30 Bevorderen van internationaal ondernemen	123 357	1 214	503	1 447	123 860	2 661
10 Elektronische communicatie en post						
70 Efficiënt werkende communicatie en postmarkt (bijdr UPU/ITU)	2 202		26	0	2 228	
<i>Totaal</i>	<i>151 334</i>	<i>1 214</i>	<i>- 1 226</i>	<i>1 447</i>	<i>150 108</i>	<i>2 661</i>
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit						
01 Versterking landelijk gebied						
01.01.06 Internationaal natuurlijk (Tropisch hout)	61		0	0	61	
08 Kennisvoorziening						
08.01.01 Voorzieningen groen onderwijs (ASC)	664	637	11	11	675	648
08.01.01 Internationaal onderwijs	35	35	0	0	35	35
11 Algemeen						
01.03 Internationale contributies/FAO	6 523	3 379	911	546	7 434	3 925
01.03 Internationale contributies/UNEP	243	243	0	0	243	243
02.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	17 896		144	0	18 040	
<i>Totaal</i>	<i>25 422</i>	<i>4 294</i>	<i>1 066</i>	<i>557</i>	<i>26 488</i>	<i>4 851</i>
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid						
98.08.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	704		0	0	704	
<i>Totaal</i>	<i>704</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>704</i>	<i>0</i>
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport						
98 WHO-partnerschap	2 000		0	0	2 000	
98.02.01 Algemeen, apparaatsuitgaven (attachés)	814		0	0	814	
<i>Totaal</i>	<i>2 814</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>2 814</i>	<i>0</i>
Toerekeningen						
EU-begroting	302 078	189 682	12 300	20 100	314 378	209 782
EKI-kwijtschelding	481 596	481 596	- 221 637	- 221 637	259 959	259 959
<i>Totaal</i>	<i>783 674</i>	<i>671 278</i>	<i>- 209 337</i>	<i>- 201 537</i>	<i>574 337</i>	<i>469 741</i>
TOTAAL UITGAVEN	5 454 137	4 046 896	68 830	179 377	5 522 967	4 226 273

1.2 De HGIS-ontvangsten 2005 per begroting en artikel (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidsreïen/artikel/omschrijving	Begroting 2005	Mutatie	Realisaties 2005
V Buitenlandse Zaken			
22	Grotere veiligh. en stabiliteit, effect. hum. hulpverl. en goed bestuur		
	10 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	135	0
	70 Humanitaire dienstverlening	1 532	1 653
23	Versterkte Europese samenwerking		
	40 Restitutie Raad van Europa	17	17
24	Meer welvaart en minder armoede		
	10 Aflossingen en rente begrotingsleningen	15 091	15 231
27	Welzijn van Nederlanders i.h. buitenl. en regulering v.h. pers. verkeer		
	10 Consulaire dienstverlening	22 065	25 193
28	Versterkt cult. profiel, pos. beeldvorming in en buiten Nederland		
	10 Doorberekening Defensie diversen	755	755
31	Algemeen		
	10 Diverse ontvangsten	50 833	47 734
	20 Koersverschillen	25 000	8 679
	<i>Totaal</i>	<i>114 000</i>	<i>99 262</i>
VI Justitie			
	91.01.01 Effectieve besturing van het Justitie-apparaat		
	<i>Totaal</i>	<i>842</i>	<i>842</i>
IXB Financiën			
07	Beheer materiële activa		
	<i>Totaal</i>	<i>1 403</i>	<i>1 403</i>
X Defensie			
09	Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties		
	<i>Totaal</i>	<i>9 236</i>	<i>10 643</i>
XIII Economische Zaken			
02.10	Infrastructuur voor innovatie		
		466	466
05	BEB		
	11 Ontvangsten SenterNovem		341
	21 Ontvangsten kredieten en garanties	681	11 018
	30 Bevorderen van internationaal ondernemen		560
	90 Diverse ontvangsten BEB	1 134	486
10.70	Restituties bijdragen aan internationale organisaties		
	<i>Totaal</i>	<i>1 815</i>	<i>12 963</i>
TOTAAL ONTVANGSTEN		117 222	125 113

(Bedragen x EUR 1000)		Realisatie 2004	Begroting 2005	Realisatie 2005	Begrotings- hoofdstuk
Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging mensenrechten					
1.1	Internationale rechtsorde	3 259	3 344	3 622	V-01.01
1.2	Mensenrechten	25 709	16 258	22 828	V-01.02
		28 968	19 602	26 450	
Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur					
2.3	Non-proliferatie en ontwapening	732	813	732	V-02.03
2.5	Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	70 122	138 809	266 225	V-02.05
2.6	Humanitaire hulpverlening	249 337	181 925	309 563	V-02.06
2.7	Goed bestuur	138 855	129 110	96 180	V-02.07
Defensie	Toerekening crisisbeheersingsoperaties	9 350	13 000	5 660	X-09
		468 396	463 657	678 360	
Versterkte Europese samenwerking					
3.3	EOF Europees ontwikkelingsfonds	122 148	110 071	137 808	V-03.03
Toerek.	Toerekening EU-begroting	185 997	189 682	209 782	Toerekening
		308 145	299 753	347 590	
Meer welvaart en minder armoede					
4.1	Handels- en financieel systeem	2 659	3 231	1 609	V-04.01
4.2	Armoedebestrijding	490 886	418 685	485 427	V-04.02
4.3	Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	232 036	279 883	262 964	V-04.03
4.4	Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingssamenwerking	21 864	27 781	23 535	
Financiën	Mult. Ontw. Banken en Fondsen	347 717	172 255	315 535	IXB-04.20
EZ	Economische Samenwerking Indonesie	7 526	1 214	2 661	XIII-5.30
LNV	Internationale contributies/FAO	2 910	3 379	3 925	XIV-11.01.03
Toerek.	EKI-kwijtschelding	171 580	481 596	259 959	Toerekening
		1 277 178	1 388 024	1 355 615	
Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling					
5.1	Onderwijs	225 451	235 337	218 573	V-05.01
5.2	Kennisontwikkeling	111 737	106 190	100 829	V-05.02
5.3	Gender	3 278	3 498	3 266	V-05.03
5.4	HIV/AIDS	223 916	212 881	198 800	V-05.04
5.5	Reproductieve gezondheid	96 006	65 234	97 457	V-05.05
5.6	Participatie civil society	551 325	568 122	562 938	V-05.06
OCW	HBO: Niet EU-studenten		3 455	3 455	VIII-06.01
OCW	Wetenschappelijk onderwijs	50 651	49 502	50 826	VIII-07.01/02
OCW	WO: Niet EU-studenten		1 510	1 510	VIII-07.01
OCW	WO: mobiliteit	635	635	635	VIII-07.02-08.11
OCW	Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	454	VIII-16.01
LNV	Voorzieningen groen onderwijs (ASC)	646	637	648	XIV-08.01.01
LNV	Internationaal onderwijs		35	35	XIV-08.01.01
		1 264 099	1 247 490	1 239 426	
Beter beschermd en verbeterd milieu					
6.1	Milieu en water	222 739	191 945	209 523	V-06.01
6.2	Water en stedelijke ontwikkeling	54 053	79 121	67 025	V-06.02
VROM	Internationale samenwerking milieu		381	0	XIA-11.29.02-03
VROM	Toerekening <i>Clean Development Mechanism</i>	0	5 000	0	XIA-11.30.01
VenW	Meteorologie en seismologie (WMO)	22	27	25	XII-16
LNV	Internationale contributies/UNEP	243	243	243	XIV-11.01.03
		277 057	276 717	276 816	
Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van personenverkeer					
7.2	Vreemdelingenbeleid (opvang asielzoekers)	98 003	124 580	75 764	V-07.02
		98 003	124 580	75 764	

		Realisatie 2004	Begroting 2005	Realisatie 2005	Begrotings- hoofdstuk
Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland					
8.2	Cultureel erfgoed	1 159	1 150	1 323	V-08.02
8.3	Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	26 330	31 822	31 922	V-08.03
		27 489	32 972	33 245	
Algemeen					
11.1	Apparaatsuitgaven	193 709	194 101	193 007	V-11.01
		193 709	194 101	193 007	
Totaal ODA binnen HGIS		3 943 044	4 046 896	4 226 273	
ODA buiten HGIS (instituten LNV)		4 725	4 725	4 725	
TOTAAL ODA		3 947 769	4 051 621	4 230 998	

**Oda-prestatie in 2005
(bedragen in miljoenen EUR)**

ODA-uitgaven (1)	4 231,0
Af: Aflossingen op ODA-leningen (2)	72,6
Af: Ontvangsten op eerdere ODA-uitgaven (3)	29,8
<hr/>	
Netto ODA (1-2-3)	4 128,6
<i>BNP 2005</i>	502 590,0
ODA-prestatie 2005	0,82%
<hr/>	

Afghanistan	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	29 632 000
4.02 Armoedevermindering	8 700 000
	38 332 000
Albanië	
1.02 Mensenrechten	23 000
2.07 Goed bestuur	1 722 000
6.01 Milieu en water	795 000
	2 540 000
Armenië	
1.02 Mensenrechten	170 000
2.07 Goed bestuur	684 000
	854 000
Bangladesh	
2.07 Goed bestuur	1 169 000
4.02 Armoedevermindering	2 382 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	7 403 000
5.01 Onderwijs	11 841 000
5.05 Reproductieve gezondheid	5 774 000
6.01 Milieu en water	1 991 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	6 789 000
	37 349 000
Benin	
2.07 Goed bestuur	2 580 000
4.02 Armoedevermindering	2 221 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	165 000
5.01 Onderwijs	19 000
6.01 Milieu en water	4 023 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	55 000
	9 063 000
Bolivia	
2.07 Goed bestuur	3 274 000
4.02 Armoedevermindering	3 609 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	10 025 000
5.01 Onderwijs	9 570 000
5.06 Participatie civil society	108 000
	26 586 000
Bosnië & Herzegovina	
1.02 Mensenrechten	593 000
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	8 053 000
2.07 Goed bestuur	3 057 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2 466 000
	14 169 000
Burkina Faso	
1.02 Mensenrechten	58 000
2.07 Goed bestuur	1 171 000
4.02 Armoedevermindering	15 591 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	7 661 000
5.01 Onderwijs	4 846 000
5.04 HIV/AIDS	1 608 000
5.05 Reproductieve gezondheid	3 774 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	3 555 000
	38 264 000
Colombia	
1.02 Mensenrechten	1 293 000
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	1 037 000
2.07 Goed bestuur	420 000
6.01 Milieu en water	7 404 000
	10 154 000

Egypte	
2.07 Goed bestuur	795 000
4.02 Armoedevermindering	1 404 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	443 000
5.05 Reproductieve gezondheid	360 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	3 790 000
	6 792 000
Eritrea	
2.07 Goed bestuur	55 000
4.02 Armoedevermindering	445 000
	500 000
Ethiopië	
4.02 Armoedevermindering	3 274 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1 558 000
5.01 Onderwijs	8 826 000
5.04 HIV/AIDS	2 880 000
5.05 Reproductieve gezondheid	5 281 000
	21 819 000
Georgië	
1.02 Mensenrechten	84 000
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	65 000
2.07 Goed bestuur	723 000
4.02 Armoedevermindering	4 000 000
	4 872 000
Ghana	
4.02 Armoedevermindering	11 144 000
5.05 Reproductieve gezondheid	6 002 000
5.06 Participatie civil society	66 000
6.01 Milieu en water	2 823 000
	20 035 000
Guatemala	
1.02 Mensenrechten	559 000
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	544 000
2.07 Goed bestuur	2 125 000
5.04 HIV/AIDS	250 000
5.05 Reproductieve gezondheid	945 000
6.01 Milieu en water	6 547 000
	10 970 000
Indonesië	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	49 800 000
2.07 Goed bestuur	9 523 000
4.02 Armoedevermindering	6 309 000
5.01 Onderwijs	573 000
5.06 Participatie civil society	25 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	4 324 000
	70 554 000
Jemen	
1.02 Mensenrechten	102 000
2.07 Goed bestuur	237 000
4.02 Armoedevermindering	2 371 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	352 000
5.01 Onderwijs	8 412 000
5.05 Reproductieve gezondheid	5 825 000
6.01 Milieu en water	1 001 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	3 844 000
	22 144 000

Kaap Verdië	
4.02 Armoedevermindering	1 500 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	100 000
6.01 Milieu en water	7 551 000
	9 151 000
Kenia	
1.02 Mensenrechten	42 000
2.07 Goed bestuur	3 525 000
5.06 Participatie civil society	252 000
	3 819 000
Macedonië	
2.07 Goed bestuur	1 692 000
4.02 Armoedevermindering	17 465 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1 878 000
5.01 Onderwijs	853 000
5.06 Participatie civil society	98 000
	21 986 000
Mali	
1.02 Mensenrechten	102 000
2.07 Goed bestuur	1 713 000
4.02 Armoedevermindering	10 487 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	3 160 000
5.01 Onderwijs	13 324 000
5.04 HIV/AIDS	464 000
5.05 Reproductieve gezondheid	5 637 000
5.06 Participatie civil society	42 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	4 128 000
	39 057 000
Moldavië	
1.02 Mensenrechten	3 000
2.07 Goed bestuur	1 317 000
4.02 Armoedevermindering	3 281 000
	4 601 000
Mongolië	
4.02 Armoedevermindering	6 000
6.01 Milieu en water	4 233 000
	4 239 000
Mozambique	
2.07 Goed bestuur	609 000
4.02 Armoedevermindering	18 290 000
5.01 Onderwijs	12 831 000
5.04 HIV/AIDS	306 000
5.05 Reproductieve gezondheid	4 148 000
6.01 Milieu en water	943 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	4 602 000
	41 729 000
Nicaragua	
2.07 Goed bestuur	268 000
4.02 Armoedevermindering	10 570 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	3 272 000
5.04 HIV/AIDS	587 000
5.05 Reproductieve gezondheid	4 316 000
6.01 Milieu en water	113 000
	19 126 000
Oeganda	
1.02 Mensenrechten	186 000
2.07 Goed bestuur	6 513 000
4.02 Armoedevermindering	17 851 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	129 000
5.01 Onderwijs	4 033 000
	28 712 000

Pakistan	
1.02 Mensenrechten	69 000
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	622 000
2.07 Goed bestuur	667 000
6.01 Milieu en water	3 546 000
	4 904 000
Palestijnse Autoriteiten	
1.02 Mensenrechten	1 301 000
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	6 120 000
2.07 Goed bestuur	3 953 000
4.02 Armoedevermindering	5 000 000
	16 374 000
Rwanda	
2.07 Goed bestuur	5 987 000
4.02 Armoedevermindering	522 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	9 251 000
	15 760 000
Senegal	
4.02 Armoedevermindering	357 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	280 000
6.01 Milieu en water	13 784 000
	14 421 000
Sri Lanka	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	15 283 000
2.06 Humanitaire hulpverlening	287 000
4.02 Armoedevermindering	614 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2 230 000
6.01 Milieu en water	2 515 000
	20 929 000
Suriname	
2.07 Goed bestuur	4 729 000
4.02 Armoedevermindering	2 443 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1 005 000
5.01 Onderwijs	1 471 000
5.05 Reproductieve gezondheid	5 666 000
5.06 Participatie civil society	199 000
6.01 Milieu en water	4 777 000
8.02 Cultureel erfgoed	220 000
	20 510 000
Tanzania	
2.07 Goed bestuur	6 932 000
4.02 Armoedevermindering	10 068 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1 789 000
5.01 Onderwijs	8 392 000
5.04 HIV/AIDS	1 245 000
5.05 Reproductieve gezondheid	12 581 000
	41 007 000
Vietnam	
4.02 Armoedevermindering	16 577 000
5.05 Reproductieve gezondheid	4 931 000
6.01 Milieu en water	2 552 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	5 723 000
	29 783 000

Zambia	
2.07 Goed bestuur	1 290 000
4.02 Armoedevermindering	2 095 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2 758 000
5.01 Onderwijs	9 931 000
5.05 Reproductieve gezondheid	14 980 000
6.01 Milieu en water	400 000
6.02 Water en stedelijke ontwikkeling	500 000
	31 954 000
Zuid Afrika	
2.07 Goed bestuur	4 065 000
4.02 Armoedevermindering	1 581 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	127 000
5.01 Onderwijs	16 825 000
5.04 HIV/AIDS	5 381 000
5.06 Participatie civil society	74 000
	28 053 000

HGIS-uitgaven Natuur, Milieu en Water (bedragen x EUR 1000)	Realisaties 2004	Realisatie 2005
ODA Natuur en Milieu		
<i>Directe uitgaven Natuur en Milieu</i>		
Landenspecifieke sectorale samenwerking	145 150	138 713
Thematische samenwerking in landen en regio's	55 039	69 402
Programma Kleine Projecten	115	166
Subtotaal directe uitgaven Natuur en Milieu	200 304	208 115
Toerekening macrosteun	705	3 897
<i>Multilateraal</i>		
<i>VN-instellingen</i>		
GEF-ODA/ Montreal Fund	24 586	24 448
UNEP	8 291	8 373
Verwoestijningsverdrag	119	109
UNDP	8 607	9 647
IFAD	3 367	3 367
FAO partnershipprogramma	3 771	3 750
UN-HABITAT		7 480
<i>Internationale Financiële Instellingen</i>		
IDA en regionale ontwikkelingsbanken	34 772	31 554
WB-Partnership Programma	10 825	25 862
<i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>		
Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)	6 107	6 890
Toerekening EU-begroting	9 300	10 489
Subtotaal Multilateraal	109 745	131 969
<i>Particuliere kanaal</i>		
Speciale Activiteiten	24 230	20 450
TMF	20 000	32 188
Oret/Miliev	14 533	24 936
MFP's	40 787	41 715
SNV en PSO	12 490	13 748
Subtotaal Particulier Kanaal	112 040	133 037
<i>Overige toerekeningen</i>		
Apparaatsuitgaven	15 497	15 441
Natuur en Milieu Educatie	908	908
Int onderwijs instituten	8 791	8 116
CDM	0	0
Subtotaal Overige Toerekeningen	25 196	24 465
Totaal ODA Natuur en Milieu	447 990	501 483
<i>Waarvan voor:</i>		
<i>– Regeringsstandpunt Tropisch Regenwoud (RTR)</i>	<i>30 000</i>	<i>64 000</i>
<i>BNP (x mln)</i>	<i>461 310</i>	<i>502 590</i>
ODA Natuur en Milieu als % van het BNP	0,097	0,100
Non-ODA Natuur en Milieu		
Natuur en Milieu programma's		
Clean Development Mechanism	1 481	16 513
Joint Implementation	4 513	9 698

HGIS-uitgaven Natuur, Milieu en Water (bedragen x EUR 1000)	Realisaties 2004	Realisatie 2005
GEF non-ODA	7 186	5 500
Internationale samenwerking Milieu	4 199	4 392
Waterbeheer (Partners for Water)	9 931	9 891
Subtotaal	17 379	45 994
Overig		
MATRA	7 770	3 318
MATRA pre-accessie	3 170	792
Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO)	7 390	-
POBB	-	-
Subtotaal	18 330	4 110
Totaal Non-ODA natuur en milieu	35 709	50 104
TOTAAL NATUUR EN MILIEU IN HGIS	483 699	551 587

Uitgaven HIV/AIDS, Malaria en Tuberculose (bedragen x EUR 1000)	Realisatie 2004	Realisatie 2005
ODA HIV/AIDS, TB en Malaria		
<i>Bilaterale uitgaven HIV/AIDS, Malaria en TB</i>		
Partnerlanden met HIV/AIDS, Malaria en TB	60 592	71 851
Andere landen (afbouwlanden)	4 657	2 498
Niet-gedelegeerde middelen	15 778	14 275
Toerekening macrosteun, noodhulp, en wederopbouw	2 820	25 569
Subtotaal bilaterale uitgaven HIV/AIDS, Malaria en TB	83 847	114 193
<i>Multilateraal</i>		
<i>VN-instellingen</i>		
UNHCR	3 488	3 108
UNDP	–	4 824
UNICEF	8 347	4 820
UNFPA, incl Reproductive Health Commodities	55 478	38 635
UNAIDS	24 224	24 224
WHO/PAHO	4 464	4 067
Partnershipprogramma WHO	23 630	14 030
GFATM	23 814	46 000
<i>Internationale Financiële Instellingen</i>		
IDA en regionale ontwikkelingsfondsen	17 386	15 777
<i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>		
Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)	7 328	8 268
Toerekening EU-begroting	11 160	12 587
Subtotaal Multilateraal	179 319	176 340
<i>Particulier Kanaal</i>		
Aandeel HIV/AIDS, Malaria en TB van Medefinancieringsprogramma (MFP)	24 472	25 029
Thematische medefinanciering	11 684	16 973
PSO	1 310	1 425
Subtotaal Particulier Kanaal	37 466	43 427
<i>Overige toerekeningen</i>		
Apparaatsuitgaven	11 622	11 580
Int onderwijs instituten	1 084	1 073
Subtotaal Overige toerekeningen	12 706	12 653
TOTAAL ODA HIV/AIDS, Malaria en TB	313 338	346 613
Non-ODA HIV/AIDS, TB en Malaria		
Partnership Programma WHO (begroting VWS)	0	400
TOTAAL NON-ODA HIV/AIDS, TB en Malaria	0	400
TOTAAL HIV/AIDS, TB en Malaria in HGIS	313 338	347 013

ODA-uitgaven Basic Education (bedragen x EUR 1000)	Realisatie 2004	Realisatie 2005
<i>Bilaterale uitgaven basic education</i>		
Partnerlanden met onderwijs als sector	123 100	112 040
Silent partnership	6 300	5 100
Noodhulponderwijs Pakistan	–	10 000
Andere activiteiten	2 500	6 845
Education for All (EFA) / Fast Track Initiative (FTI)	24 750	44 739
Toerekening macrosteun en schuld-kwijtschelding	31 500	53 395
Toerekening andere thema's, zoals noodhulp en wederopbouw	14 400	29 870
Subtotaal bilaterale uitgaven basic education	202 550	261 989
<i>Multilateraal</i>		
<i>VN-instellingen</i>		
VN organisaties zoals ILO, UNICEF, UNRWA, UNESCO, WFP	31 500	26 610
<i>Internationale Financiële Instellingen</i>		
WB-Partnership Programma	1 000	1 725
IDA en regionale ontwikkelingsfondsen	34 800	31 554
<i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>		
Europees ontwikkelingsfonds (EOF)	4 900	5 512
Toerekening EU-begroting	7 439	10 489
Subtotaal Multilateraal	79 639	75 890
<i>Particulier Kanaal</i>		
Aandeel voor <i>basic education</i> van Medefinancieringsprogramma (MFP)		
Thematische Medefinanciering (TMF)	40 800	50 058
PSO	245	4 300
Overige	–	1 425
	–	–
Subtotaal Particulier Kanaal	41 045	55 783
<i>Overige toerekeningen</i>		
Apparaatsuitgaven	15 738	15 441
Subtotaal Overige Toerekeningen	15 738	15 441
TOTAAL Basic Education	338 972	409 103
TOTAAL OS-begroting	3 947 769	4 226 273
Uitgaven Basic Education als % van de OS-begroting	8,6%	9,7%

(bedragen x EUR 1000)		Realisatie 2004	Begroting 2005	Realisatie 2005	Begrotings- hoofdstuk
Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten					
1.1	Internationale rechtsorde	35 356	40 802	39 428	V-01.01
1.2	Mensenrechten	4 674	4 784	5 674	V-01.02
1.3	Internationale juridische instellingen	18 845	10 255	8 908	V-01.03
Justitie	Rechtshandhaving en criminaliteitsbestrijding/ VN-cellen	0	0	1 265	VI-13.04.01
	Effectieve besturing van het Justitieapparaat/ Europol	5 449	16 458	4 544	VI-91.01.01
	Eurojust	1 924			VI-07 (in 2004)
		<i>66 248</i>	<i>72 299</i>	<i>59 819</i>	
Vrede, veiligheid en conflictbeheersing					
2.1	Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	14 537	18 878	11 829	V-02.01
2.3	Non-proliferatie en ontwapening	7 285	7 418	7 438	V-02.03
2.5	Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	22 054	12 425	18 774	V-02.05
2.6	Humanitaire hulpverlening	4 640	4 260	4 183	V-02.06
2.7	Goed bestuur	37 646	32 300	30 015	V-02.07
Defensie	Crisisbeheersingsoperaties (additionele kosten)	168 492	132 000	156 481	X-09
	Crisisbeheersingsoperaties (VN-contributie)	65 354	50 000	52 963	X-09
		<i>320 008</i>	<i>257 281</i>	<i>281 683</i>	
Versterkte Europese samenwerking					
3.2	Ondersteuning bij pre- en postaccessie	14 942	10 600	11 899	V-03.03
3.4	Nederlandse positie in de EU	16 595	9 855	5 891	V-03.04
3.5	Raad van Europa	8 820	7 782	8 591	V-03.05
EZ	Europese interne markt (Benelux)	9	0	0	XIII-05.10
Toerek.	EU-begroting	111 272	112 396	104 596	Toerekening
		<i>151 638</i>	<i>140 633</i>	<i>130 977</i>	
Meer welvaart en minder armoede					
4.1	Handels- en financieel systeem	29 832	59 254	28 806	V-04.01
4.2	Armoedebestrijding	1 800	7 817	7 177	V-04.02
4.3	Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	89 603	51 438	14 182	V-04.03
4.5	Nederlandse handels- en investerings- bevordering	2 631	5 295	3 839	V-04.05
Justitie	Effectieve besturing van het Justitieapparaat/ WIPO	122	144	118	VI-91.01.01
Finan- ciën	Mult. Ontw. Banken en Fondsen	7 965	6 976	7 711	IXB-04.20
VenW	Veiligheid goederenvervoer scheepvaart (IMO)	394	1 015	906	XII-01
	Veiligheid luchtvaart (ICAO)	783	406	416	XII-09
EZ	Infrastructuur voor innovatie	320	346	0	XIII-02.10
	Meer ontwikkeling en benutting van techn kennis door bedrijven	0	590	3 886	XIII-02.15
	Ontwikkeling innovatie in de markt	3 631	3 925	0	XIII-02.20
	Kennisbescherming	0	0	326	XIII-02.55
	Zorgen voor aantr. regio's/steden om te kunnen ondern. (WTO)	182	208	193	XIII-03.10
	Algemeen (bijdragen aan int instituten)	2 318	0	931	XIII-04.01
	Handhaving niveau v voorzieningszekerh op korte + lange termijn	0	1 050	142	XIII-04.50
	Algemeen	2 882	871	1 578	XIII-05.01
	Verdere vrijmaking v/h intern handels-/ invest verkeer en versterking v/d econ rechtsorde	4 169	4 083	4 330	XIII-05.20

		Realisatie 2004	Begroting 2005	Realisatie 2005	Begrotings- hoofdstuk
	Bevorderen van internationaal ondernemen	135 908	122 143	121 199	XIII-05.30
	Efficiënt werkende communicatie en postmarkt (bijdr. UPU/ITU)	2 376	2 202	2 228	XIII-10.70
LNV	Internationale contributies/FAO	2 601	3 144	3 509	XIV-11.01.03
	Intenationaal natuurlijk (Tropisch hout)	61	61	61	XIV-01.01.06
		<i>287 578</i>	<i>270 968</i>	<i>201 538</i>	
Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling					
5.2	Kennisontwikkeling	2 596	2 596	2 596	V-05.02
5.4	HIV/AIDS	2 000	2 010	1 821	V-05.04
5.6	Participatie civil society	0	15 000	3 841	V-05.06
OCW	HBO: Specifieke stimulering	447	445	448	VIII-06.02
	Wetenschappelijk onderwijs	844	804	825	VIII-07.01/02
	WO: beurzenprogramma	590	575	575	VIII-07.04
	Internationaal beleid: mobiliteit	1 445	1 410	1 410	VIII-07.02-08.11
LNV	Voorzieningen groen onderwijs (ASC)	27	27	27	XIV-08.01.01
VWS	WHO-partnerschap	0	2 000	2 000	XVI-98
		<i>7 949</i>	<i>24 867</i>	<i>13 543</i>	
Beter beschermd en verbeterd milieu					
6.1	Milieu en water	9 879	7 042	6 128	V-06.01
VROM	Internationale samenwerking milieu	4 199	4 863	4 392	XIA-11.29.02-03
	Clean development mechanism	1 481	14 500	16 513	XIA-11.30.01
	Bijdrage in deelnamekosten conferentie INECE		0	20	XIA-13.79.52
VenW	Waterbeheer (Partners voor Water)	9 931	13 386	9 891	XII-14
	Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart (WMO)	659	709	647	XII-16
EZ	Duurzame energiehuishouding (Joint Imple- mentation)	4 513	10 390	9 698	XIII-04.30
		<i>30 662</i>	<i>50 890</i>	<i>47 289</i>	
Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer					
7.1	Consulaire dienstverlening	5 701	5 995	9 881	V-07.01
7.2	Vreemdelingenbeleid	2 364	3 193	1 258	V-07.02
		<i>8 065</i>	<i>9 188</i>	<i>11 139</i>	
Versterkt cultureel profiel, positieve beeldvorming in en buiten Nederland					
8.1	Nederlandse cultuur	17 608	13 052	14 227	V-08.01
8.2	Cultureel erfgoed	3 373	3 450	3 308	V-08.02
8.3	Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	28 756	21 565	27 085	V-08.03
8.4	Vestigingsklimaat internationale org in Nederland	0	0	0	V-08.04
OCW	Cultureel erfgoed: Sieboldhuis		0	110	VIII-14.04
OCW	Cultureel: overig	1 437	1 434	1 209	VIII-14.05
		<i>51 174</i>	<i>39 501</i>	<i>45 939</i>	
Overige uitgaven					
10.1	Nominaal en onvoorzien	39	42 774	151	V-10.01
11.1	Apparaatsuitgaven	469 101	448 864	460 436	V-11.01
Div. dept.	Attachés	44 345	49 976	44 180	Div. Begrotingen
		<i>513 485</i>	<i>541 614</i>	<i>504 767</i>	
Totaal non-ODA		1 436 807	1 407 241	1 296 694	